

VINDPLAATS, STANDPLAATS, GROEIPLAATS, BEDREIGDE PLAATS?

Deze aflevering van het Natuurhistorisch Maandblad is geheel gewijd aan de plantengroei in de provincie Limburg. De aanleiding daarvoor is het 10-jarig bestaan van de (inmiddels bijna 11-jarige!) Plantenstudiegroep van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg.

Doorgaans omvat zo'n "jubileum-uitgave" een serie terugblikken op het verleden, al dan niet in anecdotische vorm. Dat is niet het geval in deze aflevering van het Maandblad. Terugblikken hoeft niet zo nodig (dat is overigens al gedaan in de speciale uitgave van het Maandblad (74(11):207-209) ter gelegenheid van het vijfenzeventigjarig bestaan van het Genootschap) en hoe-wel er anecdotes te over zijn, is daar eigenlijk geen reden toe. Het is te slecht gesteld met de plantengroei in Limburg.

Met opzet is hier de term "plantengroei" gebruikt. Immers, dit begrip omvat zowel de vegetatie als de flora. Met beide is het slecht gesteld. Voor de meeste lezers zal het onderscheid tussen beide begrippen misschien niet zo duidelijk zijn maar er is een wezenlijk verschil. Waar de leden van de Plantenstudiegroep doorgaans het meest in geïnteresseerd zijn, is de vegetatie. De meeste leden weten er relatief weinig van maar ze lopen er wel graag in! Immers, vegetatie is concreet: je kunt er doorheen lopen om je interesse in de (plaatselijke) flora te bevredigen. Je kunt er als het ware in gaan zitten om de flora te bestuderen. Vegetatie wordt dan ook wel gedefinieerd als "de ruimtelijke massa van plantenindividuen in samenhang met de plaats waar zij groeien en in de rangschikking die zij uit zichzelf hebben aangenomen" (zie het onvolprezen werk *Wilde Planten*, deel 1 uit 1970). Zijn de "floristen" van de Plantenstudiegroep dan ook het meest in hun element in min of meer "bijzondere" vegetaties, wat hen het meest interesseert is (dat blijkt keer op keer) de "flora": de soorten die in het betreffende gebied voorkomen. De flora omvat een "lijst" van soorten die ergens groeien. Het is een abstract begrip, je kunt de flora van een gebied dan ook niet vasthouden of er doorheen lopen. Zo'n lijst te maken, dat is wat de floristen van de Plantenstudiegroep doorgaans interesseert, en wel om heel valide redenen. Zo'n lijst heeft vaak de vorm van een "streeplijst", een lijst waarop kan worden aangestreept welke soorten in een gebied gezien zijn. Om zo'n lijst te kunnen "invullen" wordt wel gebruik gemaakt van een ("de"? "flora" maar dan in de betekenis van een boek waarmee individuele planten gedetermineerd kunnen worden.

Inmiddels zou de schijn gewekt kunnen zijn, dat de floristen van de Plantenstudiegroep alleen geïnteresseerd zijn in de "vindplaatsen", de topografische kenmerken van de plaats waar een plant voorkomt, al dan niet uitgedrukt in uur- of kilometerhokken: vier respectievelijk zescijferige codes. Dat is echter slechts schijn. Meer en meer wordt ook gelet op de "standplaats": een oecologische aanduiding, een milieu-omschrijving.

Het verzamelen van beide typen gegevens (vindplaats en standplaats, samen "groeiplaats") is van groot belang voor de bescherming van planten. Alleen met voldoende kennis daarvan, is gedegen beleid en beheer ten aanzien van flora en vegetatie mogelijk. De Plantenstudiegroep van het Genootschap heeft inmiddels zoveel kennis inzake groeiplaatsen verzameld, dat effectief gebruik daarvan nog slechts mogelijk is met behulp van een computer. Het voor het Genootschap ontwikkelde en veel belovende computerprogramma "Inventar" biedt nu de mogelijkheid kennis over vindplaatsen (en daarmee ook over groeiplaatsen en dus standplaatsen) effectief in te zetten voor beleid en beheer.

Aan de Plantenstudiegroep ligt het niet, dat het zo slecht gaat met de flora van Limburg! Hoe slecht het gaat is te zien in de "Rode lijst" elders in dit Maandblad. Veeleer ligt dat aan de bestuurders op landelijk en provinciaal niveau. Er is nu wel een fraai "natuurbeleidsplan" — de drukkosten alleen al zijn meer dan voldoende om bijvoorbeeld de St.-Pietersberg gedurende enkele jaren goed te beheren — maar de inhoud getuigt niet op alle punten van grote durf of voldoende kennis. Zolang in het kader van het "soortenbeleid" nog "taxus" en "linde" (valt de "Zilverlinde" ook onder dit beleid?; zie het "voorwoord" in het vorige Maandblad) hoog in het vaandel staan, wekt dit plan weinig vertrouwen. Gelukkig is dit Natuurbeleidsplan nog niet definitief en behoeft het nog het advies van tal van raden en "schappen" vóór het in de vorm van een regeringsbesluit aan de Tweede Kamer ter beoordeling zal worden voorgelegd. Tot die advies-organen behoren o.a. de Natuurbeschermingsraad, het Landbouwschap (!), de Centrale Raad voor de Milieuhygiëne, de Raad van Advies voor de Ruimtelijke Ordening, de Raad van de Waterstaat, enz. Jammer dat daar de Plantenstudiegroep van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg hier niet bij is. Gelukkig dat men op het ministerie dit tijdschrift wel leest.

Jubileum-excursie Plantenstudiegroep naar de omgeving van Düren op 19 augustus 1989 (foto: B. Graatsma).